

Natuurwaardenkaart Oegstgeest:

Uitleg en methode

Biodiversiteit wordt gebruikt als term om de verscheidenheid aan leven op aarde aan te geven. Deze verscheidenheid aan plant- en diersoorten staat onder druk, ook in Nederland. Steeds meer soorten verdwijnen uit ons landschap. De gemeente Oegstgeest heeft de opgave gedefinieerd om inzicht te krijgen over de waardes voor flora en fauna binnen de gemeente. De natuurwaardenkaart is een instrument om dit op gemeenteniveau inzichtelijk te maken.

Een plant- of diersoort komt niet zomaar ergens in een gebied voor. Elke soort stelt eisen aan een leefgebied. Deze behoeftes kun je goed vergelijken met die wij als mens ook vrijwel dagelijks hebben. We hebben voedsel en water nodig, we hebben een veilige plek nodig om te rusten en om onze kinderen groot te brengen. Dit vraagt om voorzieningen die vaak op verschillende plaatsen te vinden zijn. De behoefte aan goede verbindingen tussen de plek waar wij wonen, werken en boodschappen doen is daarom belangrijk. Voor plant- en diersoorten geldt dit net zo goed.

De aanwezigheid van alle omstandigheden binnen het leefgebied van een soort bepaalt dus óf en wáár deze kan leven. Om inzicht te krijgen in de aanwezige soorten in Oegstgeest is daarom gekeken naar factoren die daarin bepalend zijn, zoals de grondsoort, de diepte van het grondwater, het landgebruik en zelfs de ontstaansgeschiedenis van een landschap of woonwijk. Op basis daarvan is een indeling gemaakt in 10 deelgebieden met elk een specifiek soortenspectrum. Deze indeling is gebaseerd op de gebiedsindeling van deelgebieden uit de Omgevingsvisie, maar is soms aangepast om meer passende wijktypologieën bij elkaar te brengen.

Per deelgebied wordt een beschrijving gegeven van de ontstaansgeschiedenis, de aanwezige landschapstypen en de soorten die in een dergelijk landschap thuis horen. Om tot de beschrijving te komen is een groot aantal bronnen geraadpleegd, zoals luchtfoto's, bodemkaarten, oude topografische kaarten en geomorfologische kaarten (ontstaansgeschiedenis van het landschap). Om te weten welke soorten er in een gebied voorkomen is gebruik gemaakt van gegevens van de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit is een databank waar allerlei organisaties hun gegevens over inventarisaties en tellingen van soorten onderbrengen, maar waar ook waarnemingen van vrijwilligers die zijn ingevoerd op de website waarneming.nl of telmee.nl worden geregistreerd. Er is onderzocht welke soorten er in de afgelopen 10 jaar zijn gezien. Het gebruik van de databasegegevens heeft beperkingen. Ondanks dat het soms duizenden gegevens zijn wil het niet zeggen dat soorten die niet in de NDFF voorkomen, ook niet daadwerkelijk kunnen voorkomen in een gebied. Ook vertellen de gegevens vaak niet of een soort veel voorkomt, of ze er alleen voedsel zoeken of ook jongen hebben. Toch kan er door een ecooloog aan de hand van de gegevens, samen met de kenmerken van het landschap een inschatting gemaakt worden van de waardes voor flora en fauna. Deze waardes kunt u teruglezen op de factsheets, die voor ieder individueel deelgebied zijn opgesteld.

Op onderstaande pagina's wordt een toelichting gegeven wat u kunt lezen op de factsheets. Ons landschap verandert voortdurend, het klimaat verandert, de aanwezigheid van soorten verandert daarom ook steeds. De bedoeling is dat de informatie op de factsheet regelmatig wordt ververs. Ziet u informatie die niet klopt, of heeft u een soort gezien die mogelijk nog niet bekend was in het gebied? U kunt dit melden bij de gemeente.

Factsheet pagina 1

Ambassadeur: bosuil

Nachtbrakers

In de schemering, wanneer de zon ondergaat en de sterren aan de hemel verschijnen, komt er een fascinerende wereld tot leven: die van de nachtvlinders. Deze, vaak over het hoofd geziene, insecten zijn niet alleen een prachtig schouwspel maar ook een cruciaal onderdeel van onze lokale ecosystemen. Hun aanwezigheid is een teken van een gezond milieu, aangezien ze bijdragen aan de bestuiving van planten en een essentieel onderdeel vormen van de voedselketen. Zo dienen ze als voedsel voor vogels, vleermuizen en andere insecten.

In het donker zijn ogen minder nuttig, daarom kunnen nachtvlinders niet goed zien, maar gebruiken ze juist hun reukvermogen. Ze hebben een echte neus maar gebruiken hun voelsprieten om mee te ruiken. Hiermee kunnen ze hun voedsel vinden, maar de mannetjes kunnen zo ook de vrouwtjes vinden. De voelsprieten van de mannetjes zijn vaak erg gevoerd waardoor ze als supergevoelige sensoren werken die de feromonen (een soort liefdesparfum) van het vrouwtje op kunnen vangen.

Gebiedskenmerken

Oppervlakte	107 ha
Functie	Bebouwd gebied
Bodem	Waarschijnlijk droge strandwalgrond
Overige	Bos van Wijckerslooth is Natuurmonument gebied Oranjepark en Wilhelminapark zijn beschermde dorpsgezichten

Bebouwd gebied Dorpskern Zuid

Nachtvlinders gebruiken licht voor hun oriëntatie en navigatie, zo weten ze wat onder en boven is. Boven is het licht, van de maan en sterren, en beneden is het donker. Als je met je bovenkant naar het licht vliegt, ga je goed. Daarom raken ze ook een beetje in de war als ze een lamp tegenkomen en zie je ze dus met velen eromheen fladderen.

Eén van de bewoners is een erg fanatieke waarnemer van onder andere nachtvlinders. Samen met de nachtvlinders een echte nachtbraker dus. Zo krijgen we een goed beeld van de nachtvlinders in Oegstgeest, zo zijn de gamma-uil, appeltak, hagedoornvlinder en zelfs de bosrankdwergspanner waargenomen. De bosrankdwergspanner is een nachtvlinder die op de rode lijst staat en vrij zeldzaam is in Nederland, extra bijzonder dus dat deze is waargenomen in Oegstgeest.

Karakteristiek

De zuidelijke dorpskern bestaat uit drie verschillende soorten bebouwing: vooroorlogse villabuurt in het zuidwesten, naoorlogse woonbuurt in het noordoosten en oudere lintbebouwing van voor de 20^e eeuw langs de Geversstraat, De Kempenerstraat en de Terweeweg. Dit deelgebied heeft 2 grote groenstructuren, in het noordwesten bevindt zich het Bos van Wijckerslooth en in de zuidelijke punt het Hendrik Kraemerpark. Er zijn daarnaast veel monumentale bomen te vinden.

In dit deel van Oegstgeest staan veel historische gebouwen, zoals het Zendinghuis in het Hendrik Kraemerpark en de Willibrordkerk. Het Zendinghuis is gebouwd in 1915-1917 en had een belangrijke rol in de Tweede Wereldoorlog. De Willibrordkerk is in 1901 gebouwd naar aanleiding van een ontwerp van Joseph Cuypers en Jan Stuyt. Beide bekende architecten en kerkenbouwers.

Rijnsestraatweg, Google Maps

Praes Irenaburg, Google Maps

De ambassadeur heet u welkom. Dit is een soort die gekozen is als vertegenwoordiger van het gebied. Op de derde pagina leest u wat u kunt bijdragen om er voor te zorgen dat de ambassadeur zich nog beter voelt in dit gebied.

Beschrijving van de eigenschappen en aanwezige landschappen. De historie en andere belangrijkste kenmerken als het gaat om aanwezigheid van soorten komen aan bod.

Beschrijving van de meest kenmerkende omstandigheden als het gaat om het voorkomen van soorten. De achtergrond van de redenen waarom bepaalde soorten er zijn gezien wordt hier uitgelicht.

Beschrijving van de gebiedskenmerken.

Impressie van het gebied.

Factsheet pagina 2

Bosanemoon: G.J. Assink

Bosandwergspanner: Stook
Duinreigersbek: H. Looman

Hagedoornvlinder: H. Looman

Groene hart

In de dorpskern van Oegstgeest aan de Rhiingeesterstraatweg ligt het Bos van Wijckerslooth. Dit bos was vroeger onderdeel van de buitenplaats Duinzigt, en is in 1809 ontworpen door bekende tuinarchitect Zocher. De buitenplaats is ondertussen verdwenen, maar het bos staat er gelukkig nog. In het bos staat een mooie berkenlaan en oude eiken. Het bos werd in 1949 door gemeente Oegstgeest aangekocht en als wandelpark voor het publiek opengesteld. In het bos schuilt een verborgen bunker en een verzetmonument waarbij jaarlijks Dodenherdenking plaatsvindt. Daarnaast is het gebied ook onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, het natuurnetwerk is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft.

Oegstgeest ligt op een strandwal en in combinatie met het Bos van Wijckerslooth krijg je een mooie mengeling van soorten. Er is een mengeling van plantensoorten te vinden. Zo heb je soorten die je vaak op zandgronden tegenkomt (bijv. duinreigersbek en zandraket) maar ook die in het bos voorkomen (bijvoorbeeld bosanemoon en bosandoorn).

Wanneer je door het bos loopt en goed in de bomen kijkt heb je zomaar kans om de bosuil tegen te komen. Hoewel deze vogel voornamelijk in de nacht actief is, rust hij overdag graag dicht tegen een boomstam aangedrukt. Door zijn bruine kleur is hij goed gecamoufleerd en moet je dus goed kijken om hem te vinden.

Wanneer je het bos uitloopt eindigt het vrij abrupt, de verbinding tussen het bos en omliggende groenstructuren, zoals parken, tuinen en plantsoenen is cruciaal. Wanneer het bos wordt verbonden met andere groene ruimtes, ontstaat er een netwerk dat dieren in staat stelt te migreren, zich voort te planten en voedsel te vinden. Dit bevordert de biodiversiteit en helpt ecosystemen in stand te houden, zelfs binnen stedelijke gebieden.

Wolkers kunsten

Geboren in het schilderachtige Oegstgeest, vond hij inspiratie in de natuurlijke schoonheid en de sfeer van zijn geboortestreek. Jan Wolkers was een invloedrijke Nederlandse schrijver en kunstenaar, bekend om zijn unieke stijl die thema's van leven, dood en natuur verkent. Zijn werken, zoals "Terug naar Oegstgeest" bieden een blik op de menselijke ervaring en zijn liefde voor zijn geboorteplaats. De rustige straten en groene natuur van Oegstgeest inspireerden zijn creativiteit. Jan Wolkers is vereeuwigd door zijn gedicht 'De Herinnering' op een blinde muur tegenover zijn geboortehuis aan de Deutzstraat 7.

Ben je benieuwd wat er op dit moment aan soorten wordt gezien?

Neem eens een kijkje op waarneming.nl. Hier vullen vrijwilligers hun waargenomen soorten in. Wil je zelf een bijdrage leveren of soorten leren kennen? Dan is er een app voor op je telefoon die aan de hand van foto's kan herkennen welke soort je hebt gezien. Kijk op Obsidentify.

1.065 WAARGENOMEN SOORTEN (zoals bekend in Nationale Databank Flora en Fauna)

Vogels (81 waargenomen)		Vleermuizen (3 waargenomen)	Zoogdieren (5 waargenomen)	
Blauwe reiger	Koolmees	Gewone dwergvleermuis	Bosmuis	Egel
Bosuil	Merel	Rosse vleermuis	Bruine rat	Huisspitsmuis
Gierzwaluw	Sperwer	Ruige dwergvleermuis	Bunzing	
Heggenmus	Winterkoning			
Houtduif	Zanglijster			

Reptielen, Amfibieën & Vissen (4 waargenomen)	Dagvlinders (16 waargenomen)	Libellen (15 waargenomen)
Bruine kikker	Atalanta	Azuurwaterjuffer
Gewone pad	Bont zandoogje	Grote roodoogjuffer
Groene kikker (Onb.)	Groot koolwitje	Houtpantserjuffer
Kleine watersalamander	Klein koolwitje	Lantaarntje
	Citroenvlinder	Gewone oeverlibel
	Dagpauwoog	Grote keizerlibel
	Oranjetipje	Vuurjuffer

Overige Ongewervelden (594 waargenomen)	Vaatplanten (277 waargenomen)	Overige (69 waargenomen)
Appeltak	Bosanemoon	Boschchildmos
Berkenkielwants	Bosandoorn	Echt judasoor
Bosrandwergspanner	Duinreigersbek	Eikenmos
Donkergroene korstmossuil	Hazelaar	Gesclubde inktzwam
Gamma-uil	Herderstasje	Glanzende boomschildmos
	Look-zonder-look	Grijze slanke amaniet
	Muurleeuwenbek	Halvemaantjesmos
	Slaapbol	Heksenboter
	Vingerhoedskruid	Kastanjestromakelje
	Zandraket	Russula

Hier worden in het gebied kenmerkende soorten beschreven. Aangegeven wordt welke functies het gebied voor een soort kan hebben en waarom deze functies aanwezig (kunnen) zijn.

Deze schuif laat zien hoe dit deelgebied het doet als het gaat om het totaal aantal soorten dat in de NDFF bekend is. Deze wordt vergeleken met het gebied in Oegstgeest met de meeste soorten: Dorpskern Zuid. Let op: dit zegt niet dat een bepaald gebied het slecht of goed doet. In alle gebieden zijn de omstandigheden voor soorten verschillend. Daarom verschilt ook het aantal soorten dat er voor kan komen.

In deze tabel is per soortgroep weergegeven hoeveel soorten er in de database van het NDFF zijn gemeld. De 10 meest kenmerkende soorten voor het gebied zijn geselecteerd. Hierdoor staan soms veel soorten niet in de tabel, die wel in het gebied zijn waargenomen. Ook komt het voor dat er minder dan 10 soorten uit een soortgroep zijn vermeld in de NDFF. Dit komt vaak voor bij soorten die niet gemakkelijk te zien zijn of moeilijk zijn te herkennen zoals vleermuizen, muizen en kleine marterachtigen. Ook kan het voorkomen dat in een gebied weinig tellingen of inventarisaties zijn geweest, waardoor gegevens ontbreken. Bij sommige soortgroepen bepaalt de aanwezigheid van één fanatieke waarnemer het aantal soorten sterk, bijvoorbeeld bij nachtvlinders, een soortenrijke groep waar relatief weinig mensen interesse in hebben.

Hier kunt u zien welke soorten er onlangs zijn gezien in de gemeente Oegstgeest en ook hoe u zelf een bijdrage kan leveren aan de kennis over soorten die te vinden zijn in het gebied.

Factsheet pagina 3

'Ambassadeur' van dit deelgebied is de bosuil

Bosuil (V.R. Jernimus)

De "ambassadeur" van het gebied is de bosuil. Deze soort is gekozen als vertegenwoordiger omdat in dit deelgebied kansen voor verbetering van het leefgebied zijn. Net als alle andere soorten heeft de bosuil behoefte aan voedsel, voortplantingsplekken, veilige plekken om te rusten, vocht en verbindingen tussen de verschillende delen van het leefgebied. Als het goed gaat met de ambassadeur kunnen veel andere soorten meeliften op zijn succes.

Voorwaarde

Verbinding:

bosuil maken gebruik van groenstructuren zoals bomenrijen die structuren bieden bescherming tijdens het vliegen.

Veiligheidsplaats:

in boomholtes, nestkasten of ruimtes in gebouwen.

Voedsel:

zeer gevarieerd, voornamelijk kleine zoogdieren en vogels, maar ook amfibieën, kevers en vissen.

Verbetermaatregel voor de ambassadeur

Er zijn al veel bomen in het straatbeeld. Er kan specifiek worden gekeken naar verbindingroutes vanaf het bos rondom het oorlogsmonument (waar veel bosuilen zitten) naar de agrarische percelen rondom Oegstgeest, waar bosuilen kunnen jagen. Zorg daarnaast voor veilige oversteekplaatsen over (snel)wegen door hoogte te creëren met bijvoorbeeld een hoge bomenrij.

Laat bosuilen vooral met rust. Ze kunnen agressief en gevaarlijk reageren als je te dicht bij het nest komt. Beheer dat gericht is op oud loofbos met veel dode en stervende bomen is het beste voor de bosuil.

Door te zorgen voor een gevarieerd landschap, waar altijd beschutting en voedsel te vinden is, worden allerlei potentiële prooidieren voor de bosuil aangetrokken tot het gebied. Denk bijvoorbeeld aan gefaseerd maaibeheer, waarbij er altijd groen beschikbaar blijft voor soorten, het aanplanten van inheemse plantensoorten en het creëren van rommelhoekjes in de tuin.

ruimtelijke ontwikkelingen	inwoners	gemeente	Pluspunten	Ontwikkelkansen
✓		✓	Bos van Wijckerslooth	- Mooi stuk groen middenin Oegstgeest. - Belangrijk om verbinding te maken met omliggend groen, door koppeling met groene elementen in de omgeving. Onder andere voor de bosuil is dit van belang om te kunnen verplaatsen naar nieuwe gebieden.
✓	✓		Veel bomen in straatbeeld	- Betrek de lokale gemeenschap bij het onderhouden van de boomspiegels. Dit vergroot het bewustzijn bij natuurbehoud. - In de straten zijn regenwaterafvoerputten aanwezig. Om amfibieën te helpen is het handig om amfibietrappen te realiseren.
		✓	Groene voortuinen	- In veel tuinen staan mooie dikke struiken en hagen waar kleine vogels kunnen schuilen. Bij de aanplant van nieuwe planten kies dan voor inheemse soorten, waaronder jaarrend groenblijvende planten, bloemrijke en kruidenrijke vegetaties. - Laat ook rommelhoekjes in de tuin met opgeveegde bladeren en takken, dit biedt schuilplaatsen voor allerlei soorten dieren van insecten tot egels. Dit biedt tevens ook voedsel voor de bosuil.
			Aandachtspunten	Ontwikkelkansen
	✓	✓	Beschoeide oevers	Beschoeide oevers hebben weinig meerwaarde voor de biodiversiteit. Geleidelijke en begroeide oevers bieden voor veel soorten nieuwe kansen. Om amfibieën te helpen is het handig om amfibietrappen te realiseren waar nodig.
✓		✓	Kale boomspiegels	- Plant inheemse plantensoorten die goed gedijen in de lokale omstandigheden en die voedsel en schuilplaatsen bieden voor lokale fauna. - Zorg voor een mix van plantensoorten (struiken, bloemen, gras) om een gevarieerd ecosysteem te creëren. - Bewoners kunnen een boomspiegel in zelfbeheer nemen en deze zelf inrichten.
✓		✓	Strakke plantsoentjes	- Door voor meer gelaagdheid te zorgen op deze locaties creëer je meer nest- en schuilmogelijkheden en ontstaan verschillende niches voor vogels en andere soorten om in te leven. - Zorg voor aanplant van inheemse bloeiende en bessen dragende struiken en creëer rommelhoeken. Dit trekt onder andere knaagdieren aan wat een belangrijke voedselbron is voor de bosuil.

Hier wordt beschreven wat de huidige situatie is binnen het deelgebied en waar de gemeente naartoe wilt werken. Bij elk gebied staat beschreven hoe de gewenste situatie bereikt kan worden. Zowel de gemeente als de inwoners kunnen een bijdrage leveren aan verbetering of bescherming. Puntsgewijs wordt benoemd wat gedaan kan worden om de gewenste situatie te bereiken.

Hier kunt u lezen welke voorwaarden de ambassadeur van het gebied stelt aan zijn leefgebied. Telkens zijn er 3 factoren beschreven, dit kunnen zijn: voedsel, veiligheid, vocht, voortplanting of verbindingen. Voor elke factor zijn verbetermaatregelen beschreven die u zelf kunt nemen.